

2020

Hiop

6+

ISSN 0207-6543

Ма энгита да бир жаз башы келди

8-чи март тиширыуланы байрам бла алгъышлагъан күн. Ненча жаз, ненча къыш ётерге керекди, таулу ана бу ариу байрамны мудахлыгъын унтурчада?... Ненча тёлю туууп ёсерге керекди кёчгүңчюлюк жылла унтулурчада?... Билмейме ... Не хазна унтулурла...

Ол ачы шарт эндиге туугъан балаларбызыны окъуна къанларындады. Ол бир ишексиз, эсленип къалады. Багъалы аммаларбызыз, аналарбызыз, эгечлеребиз! Азияны аулакъларында къалгъанланы да эсде тута, мындан ары жарыкъ жашауну иелери болугъуз, туудукъларыгъыз а миллетни даражасын бийик тутхан тёлю болуп ёссюнле дейбиз!

«НЮР»

ОТАРЛАНЫ Керим

Халкъ саулукъда

Терслик, боранча, кюйсөз
Сүргенде да жылланы,
Къоялмады ол юйсөз,
Жоялмады жырланы.

Къууанчда – къууандыра,
Бушууда – жарсытдыла,
Тюзлюкге къулландыла,
Жолланы жарытдыла.

Терслик бош кюрешди, бош!
Жангы жырла туудула,
Бирде жарыкъ, бирде шош
Жырланнганлай турдула.

Ала къанат бердиле
Хар жангы тёлюбюзге,
Биргебизге келдиле
Термилген жерибизге.

Ана тилим, санга дау
Айтылгъанда узакъда,
Жырласыз биз сангырау
Болур эдик тузакъда.

Биз терсликни ызындан
Этмей эсек да къаргъыш,
Тюзлюкню кёк жазына
Этебиз ыспас, алгъыш.

Чыранлада къарлагъа
Тёре барда эрирге,
Халкъ саулукъдан – жырлагъа
Ёлюм жокъду ёмюрде!

Таулу ана

Суратда: Къудайланы Афуажан туудукълары Мухаммат, Айза эм Фатима бла.

50 жылны таулу сабийлеке ана тиллерин да, орус тилни да бирча юирете билген, Пушкинни да, Кязимни да бирча сюйдоре билген оғыурлу устаз, ана, амма Къудайланы Мыртайны кызы Афуажан «Нюр» журналны халал тенгиди. Бюгүн таулу тиширыуланы жарсыулу болса да байрамлары, Афуажанча тиширыуларбыз болгъан къадарда, сабийлени көзлери къууаннганлай, жарыгъанлай турлукъду. Мен биринчи кере бу ариу устазны юсюндөн Совет Союзну Жигити Байсолтранланы Алимге жораланнган бир уллу жыйылыуда эшитген эдим. Ол жигитни биргесине уруш этген эскадрильяны командири Голубев бла яникойчу сабийлени араларын къаршы этгенди Афуажан. Бюгүн-бюгече да школда ол къагъытла сакъланып турадыла.

«Устазны иши терк кёрюнүп къалмайды. Сен сабийлеке къаллай жол ишлесенг, ол жол бла барлыкъдыла, уллу болсала да. Аллахха шукур, мен окъутханланы арасында не уручу, не хыйлачы, не бир бетим жибир иш этип билмеймө. Кесими насыплыгъа санайма. Бусагъатда ишлемесем да, къай-

ры чыкъсам да, къатыма келип, къуачакъламагъанлай къоймайдыла мен окъутуп кетген сабийле».

Къудайланы Афуажанны ишин белгилей, къырал Къызыл байракъны ордени бла саугъалагъанды. Кеси да «КъМР-ни Сыйлы устазы» деген атны жюрютеди.

«Кёчгүнчюлюқден бери къайтхан жашла бла къызла, жүреклеребизни тепгенин тыялмагъанлай, жашларбыз тартып къурч юзерча, къызла да билимге эслерин берип, Бийик билим юйлени алай бошагъан эдик, тёгерек сейир-тамаша бола. Алай болмай да амалыбыз жокъ эди, онбеш жылны тунчугъуп тургъан адабиятыбызны, маданиятыбызны да кётюрюрге керек эди», – дейди Афуажан. Бюгүнлюкде Афуажанны ариу юйюю барды. Аны сабийлери республикада атлары айтылгъан жашладыла. Аны ариу туудукъукълары, - билимге жан берген, бир бирлерин къаты сюйген балала, бары таулу сабийле бла бирге къууанч жашауда ёссюнле! Афуажанча аммаларбыз кёп болсун!

САБАНЧЫЛАНЫ Арипа

Онбир жылымда тайгада агъач къырама

Халкъны кёчюргенде, Хасанияда жашагъан Мусукланы Назифагъа онбир жыл толмагъан эди. Ол күнлени эсгерге, Назифа хапарын былай башлады:

– Туура Хаблада жашай эдик да, Алма-Атагъа кёчюрдюле. Аны бла къалмай, манга эки сибирлик сынаргъа тюшдю. Кёчюролген жылны сентябрь айында чеченлилени, ингушлуланы, къараачайлыланы, малкъарлыланы урунуу фронтха элтебиз деп, биягъы вагонлагъа жыйдыла. Агъач къырыргъа элтедиле. Атам Даут бла тюшдюм халкъны жаханимге элтирик поездха. Вологда обlastыда Костручей деген посёлкагъа жолда бир ай бла төрт күн барып жетебиз.

Атам ауруйду да, аны жолда тюшюроп къоядыла. Жылы затларыбыз да аны биргесине къаладыла.

1800 артыкъ адамны агъач ичинде 13 баракгъа сыйындырадыла. Комендант, солдатла да бар. Күн сайын санай эдиле. Хар адамны къолуна быыхчы, балта берип, юч адамдан жыйын къурап, агъач кесиу алай башланды. Хар адамгъа төртюшер кубометр агъач хазырларгъа керек эди. Аны толтурмай а бир кёр... Күннеге 500 грамм къа-

ра ётмек, эрттен бла ингирде уа, къуру хобуста къабукъланы къайнатып, «шорпа» кибик бере эдиле.

Ауур ишден, ачлыкъдан адамла къырылып башладыла. Алыкъын сабийме деп мени да киши аямайды. Терек бутакъланы жыйып, күйдюреме. Элтип, аланы отха атхан кезиуге бир кесек жылыныр онг да табама.

Бир эллилеримден кёпле ёледиле. Ёлгенлени ат чанаңга саксаул отунланы жюклегенча салып, агъачны теренине элтип, анда тёгүп келе эдиле. Къар тюшүп, бизге жылы быстырла да бердиле. Хар кимни кесини къауму бла туургъа къойғанларына уа бек къууана эдик.

Бу сабий абаданла бла бирге тайгада не этеди деген чыкъмады. Ызыма сау къайытханымдан сора анам харипни былай айтханы эсимде къалгъанды: «Сау къайтырынга ийнанмай, энди Назифаны кесин тапмазма, эшелондан сюекчиликтерин окъуна алсам эди деучю эдим кесим кесиме».

Саулай жашауубуз урунуу фронт кибик эди. Энди быллай къыйынлыкъланы сабий угъай, бир инсан да кёрмесин.

МАМАЙЛАНЫ Алий

КЪУУАНЧЛЫ ИШ

Акъылманны туудукъларындан саугъағъа – эсгертме комплекс

Кёп болмагъанлай Малкъар халкъны кёчгүнчюлюкде ёлгенлерине жораланнган мемориалны тийресинде акъылманыбыз Мёчюланы Кязимге деп ишленнген мемориал комплекс ачылгъанды. Бу огъурлу ишке республиканы таматасы Казбек Коков да къатышханды.

Эсгертме комплексни скульптор эм суратчы Гуданаланы Борис ишлегенди.

Кязимни туудугъу Мёчюланы Таука жыйылгъанлагъя ыразылыгъын билдиргенди. Мёчюланы Батырны бу комплексге эм Кязимни атын жюрютген Фондха салгъан къыйынын чертгенди.

Ызы bla Къулийланы Къайсын атлы малкъар драма театрны артисти

Мызыланы Таубий bla миллетибизни ёсюп келген фахмулу тёллюсюню келечиси Жаппуланы Лейля да Кязимни тизгинлерин жюrekлери bla ётдюрюп окъугъандыла. Лейля Кязимни «Йиман bla къалыгъыз» деген назмусун окъугъанда, халкъ шош болуп тынгылагъанды.

Бу эсгертме комплексни автору уа Мёчюланы Батырны 14-жыллыкъ къызы Амина болгъанын эсгертирge сюеме. Аны башламчылыгъы bla атасы суратчы Гуданаланы Борис bla сёлешип, проектни сюзгенди. Бу биз бюгюн кёрген мемориалны ахырына жетдирир ююн а юч жыл керек болгъанды.

ТАПЛАСХАНЛАНЫ Аминат

ЖЕР-СУУ АТЛА – ХАЛКЪНЫ ТАРИХ БАЙЛЫГЪЫ

Белгили алимлени айтханларына кёре, жерлени, сууланы, тауланы атлары ол жерледе жашагъян эрттеги халкъланы «паспортлары» кибик, алайдыла. Алан эсе да, къарачай-малкъар тилде ангылашыннган жер-суу атланы болмагъанча уллу магъаналары барды. Халкъыбызны тарих байлыгъын ачыкълауда аллай сёзле – Кавказ тийрелеринде сакъланнган жер-суу атла – бек сыйлыладандыла. Ма, сёз ючюн, бир къауумуна къарайыкъ:

Кавказ – бу сёзню алимле не кавказ, не семит, не орус, не иран тилледе, не грек, не эрмен тилледе ангылаталмайдыла. Болсада, тюрк тилле бла тинтип къарагъян болсала, аны ичинде «къаб», «къабакъ» деген сёзню кёрмей амаллары жокъ эди. Арап жазыучула окъуна кавказ таулагъя «къаб», «къабакъ» деп айта эдиле. Бу сёз а тюрк тилледе «эшик», «къабакъ» деген магъананы тутады. Сёзню экинчи бёлюмю уа, «каз», «кас» деген тюрк сёздю. Бу кесег' а, тюрк тилледе «тау», «дуппур», «тёш», къысхасы – бийик жер деген магъананы чертеди. Алай бла

«Кавказ» деген жерни аты тюрк тилледе «Tau къабакъ», «Tau эшик» деген магъананы тутады.

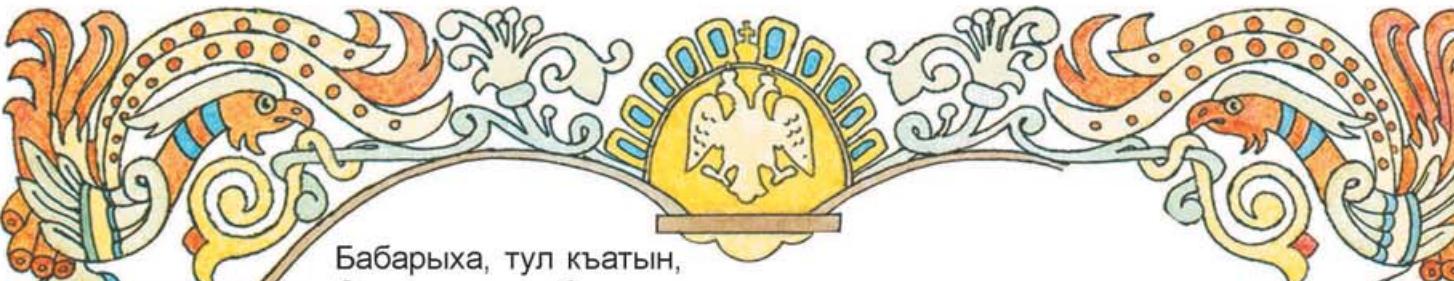
Экинчи жаны бла къарасакъ, эрттеги «ас» деген тюрк халкъны эслерге керекбиз. Арапла айтхан «кабк» деген сёзге «ас» деген атны къошсакъ, Кавказны аты чыгъып къалады: «Асланны къабагъы» деген магъана. Кертиси да алайды. Грек алимлени айтханларына кёре, Шимал Кавказны Къобан суу тийрелериндеги ёзенле ас деген халкъны эрттеги жерлери болгъанды. Асия, Азия деп, ол халкъны аты бла, эрттеги грек алимле бу тийрелеге айтхандыла. Былайладан, кавказ тауладан аууп, ас дегенле шёндюю Сирияны, Иракны, Турцияны жерлерине жетип тохтагъандан сора, бу жерлөгө Ал-Азия, Кичи-Азия деп атагъандыла. Ас деген халкъла Орта Азиягъя жайылгъандан сора уа, анга да ас халкъны аты аталгъанды. Асла, къарачай-малкъар миллетни ата-бабалары болгъандыла. Кавказ тауладан аууп жюрюгенле атагъандыла бу жерлөгө «кавказ» деген, «асланы къабакълары» деген магъанада жюрютюлген атны да.

А.С. Пушкин
СОЛТАН ХАННЫ
ЖОМАГЪЫ

Кёчюрген – Абдуллах БЕГИЙ УЛУ

Къул да къуулуп кетди,
Къул да, къыйынлы, жетди,
Сюйюнчю элтген сунуп.
Хан аздан къойду муну
Алыргъа башын, уруп.
Къул да, баштёбен туруп,
Жалбарып уллу ханнга.
Ол да: «Бу сёзню манга
Чапдырып келген, базып,
Сен этmez зат жокъду!» – деп.
Къул аздан къалды, жазыкъ.
«Билмегенме!..» – деп, тилеп.
Сора хан да, жумушап,
Буюргъанды, уруша:
«Хан къайтхынчы тиймезге,
Бир жары да иймезге!» –
Деп, къагъыт жазып берди.
«Хайда, бар!» – деп жиберди.
Терк къайтханды къул атлы.

Бабарыха, тул къатын,
Ол эки эгеч – была
Оноулашдыла былай:
Атлыны тыйдышыргъа,
Чагъырдан тойдуургъа,
Сора, артмагын къагъып,
Салыргъа башха къагъыт...

Келтиргенди кеф атлы
Быллай огъурсуз затны:
«Къатынны кесин да, – деп, –
Тапханын, несин да, – деп, –
Хан келгинчи, тенгизге
Атыгъыз деп мен сизге,
Буюрама!» – деп алай.
Не этсин адам, къалай!
Жокъ этер амал. Бийле,
Иш тапсызлыгъын биле,
Бийчени отоууна
Келдиле, оноууна
Тынгылатдыла ханны,
Ангылатдыла халны.
Бийчеге да сейирге,
Жашчыгъы bla бирге
Ырбыннга тыйып, жазыкъ,
Чыккыргъа жыйып, жазыкъ,
Чыккырны да башындан,
Чыгъалмазча тышына,
Темирден чуйле къагъып,
Желимден чайыр жагъып,
Сакълатып тёгерекни,
Чыккырны, тёнгеретип,
Тенгизге атып, дейди,
Кетдиле къайтып, дейди.

Кёк кенги жулдузлагъа
Кёк тенгиз къанат къагъа,
Бийикде булат жюзе,
Чыккырчыкъ тенгиз тюзде
Чайкъалады кечеде,
Ханбийче да ичинде
Ачыудан кюе, сарнап.

Жаш да, күн угъай – сағъат
Мардагъа ёсе, былай
Күн озду, бийче – жиляй...
«Ой, толан-толан толкъун,
Сен жарықъ нюрден толгъун!
Къайры тап кёрсөнг – ары
Чайкъаласа сен, жарый;
Ёмюрлюк ташла жона,
Күнча жылтырай-жана,
Къайыраса жалкъанғы,
Бир селейтмей жоргъанғы,
Тюбюнгде тау кёмюле,
Кётюресе кемеле, –

Жойма сен жаныбызыны,
Элт тенгиз жағъабызға», –
Дей эди жашчыкъ былай,
Толкъунну ашықъдыра.

Терк толкъун да чыккырны
Чыгъарды суудан бери.
Былагъа Аллах эрип,
Батмай тенгизге, андан
Сау къутулдула, алай
Чыккырдан чыкъғын къалай?
Жашчыгъы, халны кёрюп,
Жауурунларын керип,
Аягъын жерге тиреп,
Аркъасын ёрге берип:
«Арбазгъа бир терезе
Ачайым!» – деп, тёреде
Жюрюгенча, сыгъынды, –
Инбашын да сыйдырды, –
Чыккырны желим башын
Чартлатып ийди жашы.
Ёлмей-къалмай чыкъсала –
Къол аязча бир тала,
Кёк тенгиз тёгереги,
Таланы бир тереги –
Тюз ортасында, сыртда.
Жаш, аны таба тарта:
«Бир къабар зат табалсам,
Жокъ эди, – деп, – хатасы», –
Эрлай, терекден бутакъ
Сындырып, андан бир тап
Жиялыкъ алгъанды да,
Сора узалгъанды да,
Бойнунда чилле дууа
Баучугъун тешип, жия
Тартдырып, ариу садакъ
Къурагъанды олсагъат.
Бир чыбыкъчыкъыны алып,
Жютючюк къыйыпаны:
«Аллах, сен болуш бизге», –
Деп, баргъанды тенгизге.

КЮН БЛА ЖИГИТ ЖАНКЪОЗЧУКЪ КЪЫШНЫ КЪАЛАЙ ХОРЛАГЪАНЛАРЫНЫ ЮСЮНДЕН ХАЛКЪДА ЖЮРЮОГЕН ХАПТАР

Чалбаш Къыш, бийлигинде айлана, къар-буз басып туруучу жерлери анда-мында эриулене тургъанларын эслегенди. Кёп турмай, аны заманы бошаллыгъын сезип, ол мудах болгъанды. Мудах болса да: «Алай бош а хорлатмам мен кесими, алай терк да эритмезсе бузуму», – деп, Кюнню жаный, ишни къолгъа алгъанды.

– Эй, Шымал желле, эй, болгъанны мукъур этиучю Сууукъла, мычымайын жетигиз бери. Бийлигибиз къолубуздан кетгинчи, ол Кюн деген этиучюсүн этгинчи, къарыу-кючнү кёргюзтейик биз анга, – деп, кесини болушлукъчуларын чакъыргъанды. Чакъыргъанды да, алагъа быллай буйрукъ бергенди:

– Зауллы Жел, Кюнню бетин булутла бла тынгылы жап. Жангыз бир таякъчыкъ ётсе да, эшитмеген эдим деме! Къыртчин Сууукъ, сен а къар тюбюнде гоккалагъа, ханслагъа: «Жаз келлик тюйолду, къар тюбюнден ба-

шыбызынды къаратайыкъ демегиз», – деп билдири, – дегенди.

Ол буйрукъну эшитген гокка хансла, къоркъуп, мудах болгъандыла. Жангыз гитче жанкъозчукъ къоркъмагъанды. Кесчигин къатдырып, силкине-къымылдай кетип, акъ башчыгъын къардан тышына къаратханды. Тышында уа – сууукъ, жел, бурдум. Кюнню алайлыгъына да къарамай, тёзюп, Жанкъозчукъ жылы Кюнню чыгъарын сакълап тургъанды.

Бир заманда, къара булутладан чыгъып, жибек таякълары жерни жылыта, Кюн да чыкъды! Аны кёргенлей, Жанкъозчукъ къууанч тыптырлы болду! Къонгуроу башчыгъын къагъып, зынгыр тауушу бла дуниягъа жаз келгенин билдиригенди! Ма алай бла жигит Жанкъозчукъ бла жылы Кюн сууукъ Къышны хорлагъандыла.

БОТТАЛАНЫ Р.

БОТТАЛАНЫ Рита

*Мен бюгюн мамама гюлле
Берликме саугъагъа.
Уккаш этип, кёзлерине
Къаарма, ышара.*

*Аммам а бюгюн кюлмейди,
Не болгъанды анга?*

*— Мен болайым санга саугъа,
Кётюрчю къойнунга!*

Джангуразланы Мариям жаланда сегиз жылы болгъанлыкъя, кесини фахмусу бла кёплени къуандырады. «Нюр» журналны шүёхуду. Жаланда «бешлеке» окъuidу.

Хасанияда жашайды. Мен жаны уарланы бек сюеме дейди бизни бла хапарында. Адамла жаныуарлагъя жан арутуп, аш берип, ариу къарапъа керекдиле дейди.

ХАННЫ КЫЗЫ

Бир къарт ханны бир акыллы да, ариу да кызы болгъанды. Кёпле ти-
леп, ыразылыгъын алалмай тургъандыла. Кызыны атасы бир күн алай айт-
ханды: «Кызыым, – заманынг жетгенди, кесим саулай сени эрге берирге
сюeme, жанынг кимге ыразы эсе да, айт», – дегенди.

Кызы, иймене, уяла, алай жууап этгенди: «Атам, мени сорууларыма жууап
эталлыкъ жашха болмаса, башхагъа барлыкъ тюйюлме», – дегенди. Хан да «хо
сора» деп, жангыз кызыны жаны ыразылай къойгъанды. Байланы, бийлени жаш-
лары, кызыны сорууларына жууап берирге базынмай, артха къайта тургъандыла.
Күнлени бир күнүнде бир жарлы жаш келгенди.

Кызы соргъанды:

– Къайдан келгенсе?

Жаш жууап бергенди:

– Аталаны аркъасындан.

Кызы, жашны жауабына сейир этип, айтханды:

– Бир къаум соруум барды, барына да тюз жууап бералмазлыкъ болсанг,
ызынга сау-эсен къайт, алайсыз, жууап эталмай къалсанг, ишинг тапсыз болур, –
дегенди.

Жаш да аны ол сёзүнө алай жууап бергенди: «Сен бир чыракъса, мен бир
гёбелекме. Сени излей туруп ёлсем да, уллу сейирлиги болмаз», – дегенди.

– Хо сора, – деп, кызы ол жашха жюз bla эки жыйирма (140) соруу бергенди...

Кызы къаллай соруула бергенине, жаш къаллай жууап этгенине бир къарай ба-
райыкъ. Ишни ахыры да не bla бошалгъанын да кёрюрбюз, Аллах айтса.

ХАННЫ КЫЗЫ БЕРГЕН СОРУУЛА, ЖАШНЫ Да АНГА ЖУУАБЫ

Къыз:

– Бири биринден айырылмагъан эки
къуш неди?

Жаш:

– Кече bla күн.

Къыз:

– Кесинги жууаш тутаргъа, башхала-
дан алаша кёрюрге кимден юйрендинг?

Жаш:

– Тюеден юйрендим. Бир эшекни
къуйругъуна байланып, ан ыздандан кет-
ген уллулукъ этмейди.

Баргъаны боллукъду.

Мен **Байдаланы Ясминама**, Нальчик шахарда атам-анам бла, аппам бла жашайма. Манга юч жыл болады. Тепсерге бла жыр жырларға бек сюеме.

Ёзюкланы Диана Хасания школну окъуучусуду. Элни ДК-сында Жуболаны Жанбулат аны вокалъя юретеди. Дағыда Диана «Басият» ансамбльге Жаболаны А. тепсерге юренирге жюрийдю. Адан сора да аны көл түрлю конкурслагъа бла эришиулеге жибередиле. Ол баргъан же-ринден бийик сауғала алмай къайтмайды.

Гончарова Алия Нальчик шахарны 34-чу номерли школунда окъуйду. Биринчи таулу къаячы тиширыу **Холамханланы Тамараны** туудукъчугъуду. Суратла ишлерге бек сюеди.

АЛТЫН КЮБЮРЧЕК

БЁРЮ БЛА КЪОЗУЧУКЪ

Тамсил

Бир бёрю, къарагъанды да, бир къолда бир къозучукъ шаудандан иче тургъанын кёргенди. Сора къозучукъну ашарыгъы келгенди. Келгенди да, анга ат-бет атап, или-нип башлагъанды. «Сен, – дегенди, – шауданны бокълап, манга суу ичерге нек къоймайса?»

Къозучукъ айтханды: «Ой, бёрю, мен шаудан-

ны къалай бокъляяллыкъма? Сенден энишгеде ичеме да, ичгенде да – эринлерими къыйырчыкъларын азчыкъ тийирип, алай».

Бёрю уа дагъыда анга: «Хы, сен озгъан жай мени атама нек аманла айтханса?» – дегенди.

Къозучукъ: «Да, бёрю, мен озгъан жай туугъан да этмене да, къалай бла аманла аиталлыкъ эдим сени атанга?!» – дегенди.

Бёрю бютюнда ачыулланнганды: «Кёрчю сен аны, доп-допну! Жаншай билеме деп! Сен хапаргъа ачылып тургъанлыкъгъа, мен ач болуп турама!» – дегенди да, къозучукъну ашагъанды да къойгъанды.

БИЛЛЯЧА

ЭНИНЕ: 1. Башыбыздан къарайды. 2. Урланып, атына «беккяхын» аталған. 3. Батыр уланны жаугъа буур заты. 4. Сют башында «къубулур». 5. Жол жанында мурсагъа аты аталған, «къабыучу...» деп. 6. Макъырычу зат. 7. Көзню «жютю». 8. Адакъа башында ёхтем жюрют-

ЁРЕСИНЕ: 1. Къарындашлықъ. 2. Сыргъала. 3. Тырнағъы.

БИЛМЕГЕНИГИЗНИ УЛЛУЛАГЪА СОРУГЪУЗ

**Журналны 2-чи санында (2020) басмаланнган
СЁЗБЕРНИ ЖУУАПЛАРЫ**

ЭНИНЕ: 4. Тыгъырыкъ. 5. Магъаданчы. 6. Алашагъа.

БИЛМЕГЕНИГИЗНИ УЛЛУЛАГЪА СОРУГЪУЗ

**Журналны 2-чи санында (2020) басмаланнган
СЁЗБЕРНИ ЖУУАПЛАРЫ**

ЭНИНЕ: 4. Тыгъырыкъ. 5. Магъаданчы. 6. Алашагъа.

ЁРЕСИНЕ: 1. Къарындашлықъ. 2. Сыргъала. 3. Тырнағъы.

ген заты. 9. Эрлик, батырлыкъ, жигитлики... 10. Келин болургъа сайланнган кызы. 11. Кёлек этилир күумач. 12. Терслигин ангылагъан аны тилер. 13. Тууар мал күндюз кечинир жапма. 14. Кесин артыкъ кёрмеклик, эгоизм. 15. Бир затны юсюнде бир акъылгъа келмеклик. 16. Кёлю кётюрюлюп, бир затха итимеклик. 17. Халкъыбыз сынағъан зорлукъ, артыкълыкъ. 18. Кертилик, тюзлюк жолунда туруу. 19. Алтынкюмюш затла этиучю уста, ювелир. 20. Къаты кёллюлюп, жазыкъсынысуузлукъ. 21. Таукел болалмагъан, кёл эталмагъан, базынмагъан хал. 22. Аман кепли баш кечиндириу. 23. Адамны къылышында, халында, ишинде жетишмеген заты. 24. Кечеги ушхууур. 25. Келлик заман. 26. Сиркиу, хыпыйяр. 27. Кюз артында себилиучю сабанлыкъ битим. 28. Гюрбежиде от юфгюрюучу зат. 29. Юйюрсюнмеген, хайыуан, жаныуар болса да. 30. Жыл саны бла гитчелик. 31. Кеси атын айтыучу къанатлы. 32. Хант, ашарыкъ.

Ежемесячный
литературно-художественный
журнал для детей

«НЮР» («Свет») № 3–2020 г.

Выходит
с января 1982 года

На балкарском языке

Учредитель:
Государственное
казённое учреждение
Кабардино-Балкарской
Республики «КБР-Медиа»

И.о. главного редактора
А. А. САБАНЧИЕВА

Редактория:

Л. АХАЕВА
А. БЕГИЕВ
М. БЕППАЕВ
Т. БИТТИРОВА
Ж. ГУЗЕЕВ
А. МИШАЕВА
М. ОЛЬМЕЗОВ

Оформление
И. АККИЗОВОЙ

Компьютерный набор и вёрстка

А. МИЗИЕВОЙ

Журнал зарегистрирован
Управлением Федеральной
службы по надзору в сфере связи,
информационных технологий

и массовых коммуникаций по
Кабардино-Балкарской Республике
Рег. ПИ № ТУ07-00124 от
11.01.2018 г.

Сдано в набор 20.02.2020 г.
Подписано в печать 10.03.2020 г.
Выход в свет 25.03.2020 г.
Формат 60x90 1/8
Бумага мелованная
Гарнитура литературная
Уч.-изд. л. 2,7
Тираж 1400 экз.
Заказ № 525
Индекс П5895

Стоимость одного номера
по подписке через ФГУП
«Почта Россия» – 15,19 руб.;
за 6 месяцев – 91,14 руб.

Адрес редакции: 360017,
г. Нальчик, пр. Ленина, 5.
Тел.: 42-37-27; 42-14-19.
aripa.sabancheva@mail.ru

Адрес издателя: 360017
г. Нальчик, пр. Ленина, 5.
ГКУ «КБР-Медиа».
Дом печати.

Отпечатано в ООО «Издательство «Южный регион», 357600,
Ставропольский край,
г. Ессентуки, ул. Никольская, 5а

Отпечатано в полном
соответствии с качеством
представленного электронного
оригинала-макета.

Байсыланы Ахматны бу сураты «Ана бла бала миллет кийимледе»
деген Битеуроссей конкурсада биринчи жерге чыкъгъанды.